

KVITSKRIUPRESTENE

Av Trond Lindseth

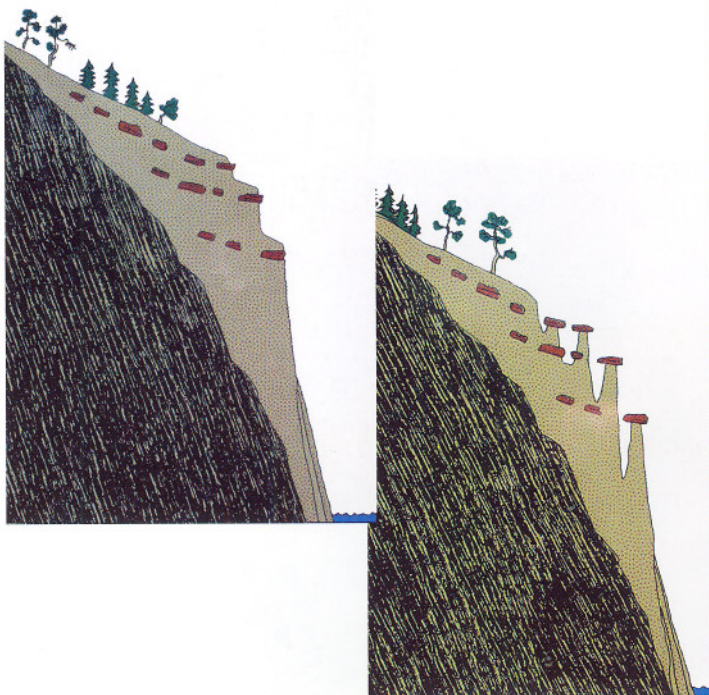
Kvitskriuprestene ligger to km nord for Otta i Gudbrandsdalen. Kvitskriuprestene naturminne ble fredet ved kongelig resolusjon av 24. juni i 1977. Det vernede området dekker et areal på ca. 34 dekar, og strekker seg fra ca. 470 til 715 m.o.h. Formålet med fredningen er å bevare en særdeles velutviklet forekomst av jordsøyler, eller jordpyramider som de ofte kalles. Forekomsten er et eksempel på en meget sjelden erosjonsform. Utenom i Uladalen og enkelte andre sidedaler til Gudbrandsdalen, må en til Alpene eller Pyreneene for å finne tilsvarende former. Navnet Kvitskriuprestene er betegnet på disse hvite erosjonsformene som på avstand minner om prester med prestekjole og krage.

Fredningsbestemmelser sier at alle inngrep som direkte eller indirekte kan påføre jordpyramidene skader, herunder alle former for uttak av masse, graving, boring, sprengning, skarpskyting, eller steinkasting

ing er forbudt. Henleggelse av avfall er ikke tillatt.

Betingelsen for at jordsøylen skal kunne dannes er tilstede i Gudbrandsdalen, særlig nord i dalen pga. lite nedbør. Kvitskriuprestene er utformet i morenematerialet som ble avsatt da innlandsisen smeltet bort fra Uladalen for nærmere 9000 år siden. De jordsøylene vi ser i dag er ikke så gamle, men de kan være flere hundre år. Prosessen pågår fortsatt, selv om den går sakte.

Utviklingen av Kvitskriuprestene har skjedd ved at elva Ula som renner i dalbunnen først har gravd under løs massene i de bratte sidene i Uladalen. Gravningen har ført til at masse har rast ut og det har blitt en bratt skråning. Dermed er den veldig utsatt for erosjon av nedbør. Søylene dannes ved at nedbørsvatn eroderer (graver) i den tykke morenen. Steinblokkene i morenen blottlegges og beskytter mot

Du er velkommen til å besøke Kvitskriuprestene, men du må merke deg disse reglene for området:

- Hold deg på stien under besøket.
- Gå ikke ned i selve søyleområdet.
- Det er forbudt å kaste ting mot søylene.
- Alle inngrep som direkte eller indirekte skader jordsøylene er forbudt.
- Forsøpling er ikke tillatt.

Kilde: Informasjonsplakater på stedet

direkte nedbør.

Vannet frakter masse vekk fra skråningen og jordsøylene blir stående igjen etter hvert som skråningen beveger seg bakover.

For at det skal kunne dannes jordsøyler, må flere betingelser være oppfylt: Sammensetningen av morenen er viktig, den må inneholde så mye finstoffer (silt og leire) at den er fast sementert i tørr tilstand, men den må la seg grave ut og fjernes når den blir bløt. Morenen må dessuten inneholde steinblokker som ligger slik at de beskytter søylene mot regn. I bunnmorener ligger slike blokker ofte lagvis. Det fører til at toppene til jordsøylene kan bli liggende i samme plan. Steinblokkene bør være nesten flate, og ikke ligge for skrått slik at de faller ned.

Klimaet spiller også en viktig rolle for dannelsen av jordsøyler. Det må være lite nedbør. Når det først regner, bør det komme i skyll slik at vatnet ikke trenger ned og gjennombløter massene, men renner raskt av på overflaten.

